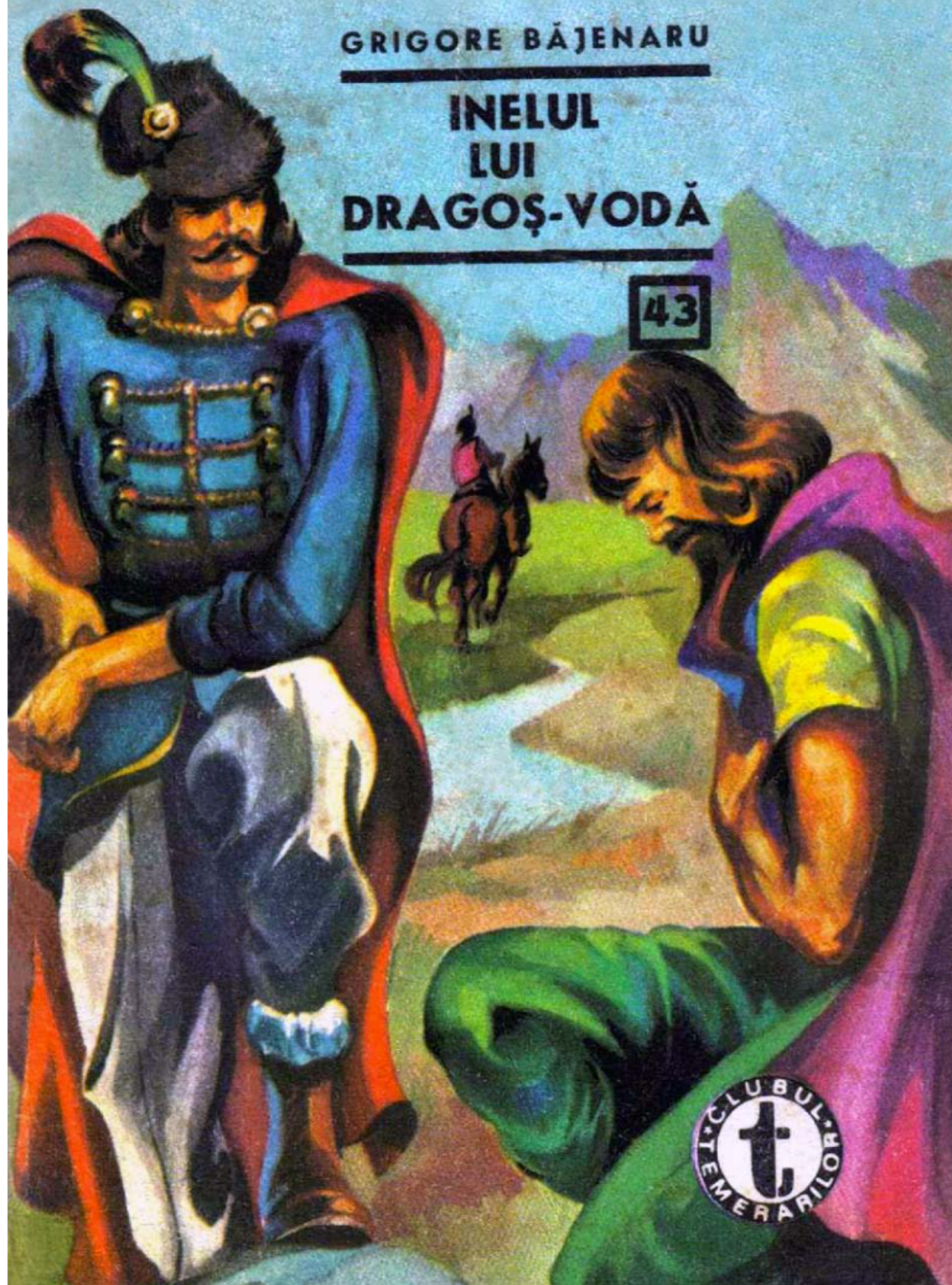

GRIGORE BĂJENARU
INELUL
LUI
DRAGOȘ-VODĂ
43
CLUBUL
TEMERARILOR

GRIGORE BĂJENARU

INELUL LUI DRAGOȘ-VODĂ

II

43
EDITURA TINERETULUI

Inelul lui Dragoș-Vodă
Grigore Băjenaru

EDITURA TINERETULUI
București, 1968

Redactor responsabil: Iordana Ureche
Tehnoredactor: Gabriela Iliopolos
Copertă: Dumitru Ionescu
Digitalizare: EPUB

CAPITOLUL V

Fuga

Slujba bisericească se sfârșise și credincioșii ieșeau din biserica de la Baia cu spatele, închinându-se încă o dată cu cruci mari, înainte de a porni spre casă.

Dar de data asta, la ieșirea din sfântul lăcaș, nu se mai aflau pe nicăieri cerșetori, care de obicei împânzeau treptele zidirii și curtea acesteia.

Aflându-se că va veni la sfânta slujbă măria sa voievodul Dragoș cu doamna și moștenitorul său Sas-Vodă cu domnița lui, Mitropolitul dăduse strașnică poruncă să nu se mai vadă țipenie de milog, că-i prăpăd, nu-i mai spală pe preoți și slujitori nici toată apa Siretului.

Așa se făcuse că atât la sosirea, cât și la plecarea de la biserică nu-l întâmpinase pe domnul țării nicio mână întinsă și nu se auzise nicio vorbă lingușitoare de cerșeală.

Măria sa poftise a se întoarce la palat pe jos în această duminică de Florii. Poporenii erau bucuroși să-l urmeze în drumul său, înconjurându-l cu mare dragoste, fără să îndrăznească a-i striga uraturi de niciun fel.

Le plăcuse mai cu seamă că vodă, neștiind ce să facă cu mlădița verde de salcie sfințită, ai cărei mâțișori pufoși se răsfățau asemeni unor podoabe de smaragd, o împletise la mânerul în cruce al spadei sale și-i ținea astfel bună tovărășie preafrumosului său inel cu piatră verde.

Alaiul domnesc nu era mare. În frunte mergeau Dragoș-Vodă de vorbă cu boierul Lațcu; după ei veneau Sas-Vodă cu boierul Balc, care scăpase din robia tătarilor, apoi boierii Cantemir și Mirislău și, după ei, la o depărtare de câțiva pași, veneau agale doamnele lui Dragoș-Vodă, Sas-Vodă și jupânesele boierilor pomeniți

Cum era și firesc, femeile sporăvăiau despre cozonacii înalți cu nuci și stafide, lucrați în lapte, unt și miere, despre ouăle roșii încondeiate și despre mieii păstrați și hrăniți cu mare grijă, spre a fi jertfiți și băgați la cuptor, în ajunul marii sărbători creștinești.

Iar boierii vorbeau despre luptele ce-i așteptau cu tătarii, care începuseră să scoată iarăși capul pe la margini de țară.

Dragoș-Vodă se opri o clipă în loc și-i spuse boierului Lațcu, dar așa, ca să audă toți cei din urmă:

— Preacinstite și iubite al meu sfetnic, stând azi la sfânta slujbă a Floriilor, ca să-ți spun drept, mi-a fugit gândul de la cântările popilor, dar ca să mi-l închin tot Domnului Dumnezeu!

— Cum așa, mărite stăpâne? se miră Lațcu, că nu pricep!

— Iată cum – zâmbi Dragoș-Vodă. Mi-am preumblat ochii pe toată întinderea dinlăuntru a bisericii acesteia din Baia... și am privit cu multă luare-aminte, și iarăși am privit-o și...

Aci vodă se opri.

— Și? îndrăzni Lațcu să întrebe.

— Și nu prea-mi place. Mult mai frumoase și mai arătoase sunt cele papistașe!

— Sunt, măria ta, e drept! făcu plin de obidă Lațcu, sunt, că pe acelea le ajută Papa de la Roma, pe când pe ale noastre le facem noi, care suntem sărăciți de războaiele și jafurile cotropitorilor. Dar bun e Dumnezeu, ne-o ajuta și nouă să ridicăm zidire mândră și falnică spre pomenirea neamului românesc și a noastră a tuturor!

— Ei, taman la asta m-am gândit, boier Lațcule, că ar trebui să-mi leg și eu domnia de o asemenea sfântă zidire, precum făcură Basarabii în Țara Românească, vecină nouă. Și așa, până una alta, și până ce om face aci în Baia un sfânt lăcaș, potrivit cu cetatea noastră de scaun, vroi să ridic la Olovăț o biserică nu prea mare, dar care să amintească despre mine în veac... Și unde să fie și gropniță pentru mine și tot neamul meu, când ne va veni veleatul la fieștecare!

— La Olovăț zici, măria ta? întrebă Lațcu.

— Ai auzit bine, boierule. Place-mi târgulețul acesta mult și mă desfăt la privirea lui, ori de câte ori mă duc să-l văd. Și aș vroi să am acolo un lăcaș de închinare, odihnă și cugetare!

— Prea bine, slăvite stăpâne! Am să aleg câțiva dintre oamenii mei de nădejde, care să nu se îndeletnicească un timp decât cu această treabă, ținând din scurt pe aceia ce vor ridica biserica.

Când sosi acasă, boierul Lațcu fu întâmpinat ca niciodată, de doica fetei, care se ținu după el de la poartă, până la ușa casei.

Dana privea pe fereastră și văzu cum doica se înalță, pe cât

poate, ca să ajungă la urechea boierului Lațcu, iar pe acesta cum se apleacă din toată înălțimea sa, spre a prinde ce-i spune doica.

Și se înfioră când îl văzu încruntându-se și întrebând-o răstit de câteva ori.

De cum intră în casă, porunci slujitorului ce-l aștepta înclinat să-l cheme de îndată pe Radu.

Și până să vină cel chemat, Lațcu se așeză la masa pusă din vreme în cerdacul casei, își turnă o cană de țuică tare și o dădu pe gât cu mare poftă dintr-o dată, cutremurându-se apoi, și făcând: „Haaaaa, că minunată mai e și zeama asta de prune!“ Și, îndemnând-o pe Dana, care trebăluia prin preajmă-i, îi spuse cu șiretenie:

— Tu nu sorbi un strop, fata tatii, să vezi cum îți toarnă foc în sânge?!

— Nu-mi place, tăicuță! zâmbi fata în silă. Asemenea licori nu-s pentru fete și nici pentru neveste!

În clipa aceasta se arătă în capătul pridvorului Radu, care făcu o plecăciune și așteptă. Boierul Lațcu îl simți că a sosit, dar îl mai lăsă să aștepte, gândindu-se cum să înceapă vorba. Apoi, ridicându-și capul dintr-o dată, îl întrebă cu mirare:

— A... ai venit?

Radu își înclină capul în tăcere, furând-o cu coada ochiului pe Dana, care încremenise, presimțind că va urma ceva neplăcut pentru ei amândoi.

În sfârșit, Lațcu deschise din nou gura:

— Te-am luat cumva de la vreo treabă? Ce făceai?

— Eram prin grădină, măria ta!

Lațcu îl privi batjocoritor și-l întrebă rânjind:

— Căutai cumva un loc potrivit să sădești un puiet de stejar?

Fără să vrea, cei doi tineri își aruncară priviri întrebătoare, apoi amândoi își lăsară ochii în podele, ca de o mare vină.

Bătrânul se ridică în picioare și grăi de astă dată apăsat:

— Jupân Radule, astăzi la biserică, măria sa Dragoș-Vodă mi-a amintit făgăduința sa de a fi nașul de cununie al fetei mele... și m-a întrebat ce am de gând cu ea...? Că, după câte știe măria sa, așteaptă să-i fie cinstiți gineri... Aci Lațcu se opri o clipă și continuă, apăsând și mai tare pe cuvinte: O seamă de feciori de boieri... și de la noi, din Moldova... și din Țara Românească... și din Ardeal...

— Și domnia ta ce i-ai răspuns, tăicuță? îndrăzni Dana, cu sufletul la gură.

— Eu i-am răspuns, fată dragă – rânji boierul, privindu-l țintă pe Radu, care încremenise lângă ușă, simțind că i s-au înfipt în suflet și i se răsucesc o sută de cuțite – i-am răspuns – repetă bătrânul – că nu pot porni nunta, până nu-l am înapoi pe armăsarul meu Trăsnet, răpit de tătari... întrucât vroiesc ca la nuntă să călăresc pe el împodobit cum se cuvine a fi calul unui boier ca mine. Așa că, Radule... rugămintea mea către tine aceasta este: să pleci mâine, în zori, după Trăsnet... și să nu te întorci fără el...! Iar, între timp, noi vom griji și de alegerea unui soț potrivit pentru jupânița Dana!

Pe fată o podidiră lacrimile și abia se stăpâni să nu izbucnească în hohote de plâns.

Radu rămăsese amețit o clipă numai. Își înghiți cu greu nodul care i se pusese în gât și răspunse cu sfială:

— Măria ta... și stăpâne, cine poate ști pe unde se mai află acuma Trăsnet... și ce mai e cu el? A trecut doară atâta vreme la mijloc de când ți l-au răpit mârzacii în luptă. De-ți trebuie un cal asemenea lui... ia-l pe Fulger!

— Nu, nu, ridică Lațcu mâna dreaptă, ca și cum s-ar fi apărat de o primejdie... nu... pe Fulger ai să călărești tu ca vornicel la nuntă...! Eu îl vreau pe Trăsnet, care e mai tânăr și mai ager! Deci, ne-am înțeles... Fără să mai pierdem vremea cu vorbe goale... mâine-n zori pleci după Trăsnet... Du-te sănătos...! Nu mai am nimic a-ți spune!

— Aș avea eu, stăpâne!

— Ce?

— Îngăduie să mă-nsoțească și Costea, tovarășul meu de vânătoare. Aceasta nu e treabă de un singur om!

— Fie!

*

Pe drumul prăpăstios ce ducea către hotarul de miazănoapte al Moldovei, înaintau la pas domol doi călăreți tineri ce păreau, după straiele lor, a fi neguțători. Într-adevăr, un al treilea cal, ce venea cuminte după ei, fără a fi ținut de frâu, avea în spinare o tolbă mare, bine legată în pânze și frânghii, în care, de bună seamă, se afla marfa neguțătorilor.

— Ai mai fost vreodată prin ținuturile tătărești, Radule? întrebă cel care mergea al doilea în șir.

— Nu, frate Costeo, dar cu voia Domnului am să mă descurc!

Numai să dăm de urma lui Trăsnet!

— Mi-e teamă c-o să fie tare greu! Cine știe pe ce mâini o fi încăput?

— Cată să-ntrebăm mai întâi de geambași... De la ei putem afla câte ceva... Și ținta călătoriei noastre la tătari e cum ne-am înțeles.

— Oricum, frate Radule, grea sarcină ți-a aruncat pe umeri boierul Lațcu! Pe cât mă taie capul, eu socot că ți-a pus gând rău... și că, ce mai la deal, la vale... vrea să te piardă... asta e!

— Eh! oftă Radu, dând din cap. O fi vrând el, dar nu și eu! M-am făcut oare vinovat de ceva?

— Eu, în locul tău, aș fi dat bir cu fugiții, vorba ăluia!

— De n-ar fi fost la mijloc Dana, poate că-mi luam câmpii... Dar mi-e tare dragă fata asta, care ar fi râs de mine aflând că mă sperii de căutarea unui cal! Am și eu mândria mea, măcar că știu că nu pot trage niciun fel de nădejde.

— Atunci la ce bun să-ți primejduiești viața, așa... de-a surda?

— Știu și eu? zâmbi Radu îndurerat și își îndemnă calul, care parcă domolise prea mult pasul: Hiii, puiule, că ne așteaptă Trăsnet!

*

De cum intrară în ținuturile tătărești, Radu fu numai ochi tot drumul, ca să țină minte totul la întoarcere, care nu se știa cum va fi.

Trecură prin câteva sate sărăcăcioase, cu case mici, aproape bordeie de chirpici, întrebând în dreapta și-n stânga de neguțători de cai și geambași.

Și toți îi îndreptau înainte, către cetatea unde se afla Mârza, cel mai vestit geambaș cunoscut în părțile tătărești, de la care lua cai chiar și hanul.

După o zi de mers cu mici popasuri, mai mult de cercetare, decât de odihnă și mâncare, iată că li se arătă în fața ochilor o câmpie mare, pe care troscotul crescuse în voie, împestrițat pe ici și colo cu flori de mușețel.

Iar la marginea câmpiei se înălța un zid, care nu putea fi altul decât acela al cetății căutate de călători.

Plini de nerăbdare de-a ajunge mai repede, cei doi tineri își îndemnară caii și-n scurtă vreme se aflară în fața porții străjuite de către doi sulițași ce aveau și hangere la brâu.

— Suntem neguțători de stămburi și mătăsuri de la Polonia, deschide Radu vorba. Avem marfă bună și dorim să cumpărăm cai

tătărești... Cunoașteți cumva vreun geambaș la care să găsim ce ne trebuie? Plătim bine! Și, ca să-i dovedească pe cum că ceea ce spune el nu-s vorbe de clacă, negustătorul deschise o pungă și puse în mâna păzitorilor câțiva bănuți de argint.

Ochii tătarilor sclipiră bucuroși, iar cel mai bătrân le deschise repede poarta și, arătându-le cu dreapta o uliță, le spuse:

— O luați drept pe ulița asta, până ajungeți la geamie, apoi faceți la stânga... și-o să vedeți niște case mai arătoase! Întrebați de Mârza geambașul; nimeni în toată țara nu are caii lui; o să fiți mulțămiți.

— Și voi la fel... la întoarcere! le făgădui Radu bucuros.

Norocul călătorilor că Mârza era acasă. Un om scund, dar voinic, bine legat, tuciuriu la față și cu priviri piezișe, pline de răutate.

Când Radu începu să-i spună povestea cu stămburile lui, Mârza îl opri scurt cu mâna și-i grăi:

— Nu-mi trebuiesc pânzeturi și nici nu mă privește ce fel de negoț faceți, drumeților! Eu cumpăr și vând cai, dar cai buni, pe sprânceană, nu gloabe, nici mârțoage... Văd că sunteți pe trei cai... cai buni ce-i drept... Vreți să vindeți, sau să cumpărați?

— Să cumpărăm, preacinstite jupâne! răspunse Radu, bătându-i inima. Ne-ai făcut cinstea să spui despre caii noștri că sunt buni. Noi însă dorim să cumpărăm alții... sau măcar unul și mai bun decât aceștia. Și stăpânul nostru, cel mai mare negustător din Polonia, ar vrea un cal negru, dacă se află. Bun de călărie...

Mârza stătu o vreme pe gânduri, închizându-și și mai mult ochii-i spălăciți, se trase de sfârcul mustății drepte, apoi zise:

— Veniți la grajduri... să vedeți! și o porni înainte, cu negustătorii și cu vreo trei slujitori după el.

Deschise larg ușa, care scârțâi prelung, și-i făcu pe caii ce ronțăiau ovăz să-și întrerupă mâncatul și să-și întoarcă ușor capetele.

Ferestrele mari lăsau să pătrundă lumina în voie, așa că se vedeau bine toți caii. Radu trecu alene și-i privi. Trăsnet nu se afla printre aceștia. Veni lângă Mârza.

— Ei... ce zici? îl întrebă geambașul. Nu-ți place niciunul?

— Ba, ca să-ți spun drept, toți sunt frumoși și voinici, dar nu e ce-ar dori stăpânul meu! Nu mai ai și alții?

— Cum? Din toți ăștia nu-ți alegi niciunul? făcu Mârza nemulțumit.

— Îți spusei că panul meu ar vrea un cal negru... așa că...

Mârza se-ncruntă o clipă și spuse cu neașteptată răutate:

— Bine, dar! Poftește, rogu-te încoace... Mai am un armăsar, care s-ar putea să-ți fie pe plac... Îl țin singur într-un grajd anume făcut pentru el...

Radu tresări și întrebă cu sufletul la gură:

— De ce?

— Așa... că-i de rasă aleasă! îi răspunse în batjocură și cu ciudățenie în priviri Mârza, și se opri în fața unui grajd mic din lemn de stejar. Deschideți ușa și scoateți armăsarul, grăi el slujitorilor.

Doi tătari, având în mâini unul o țepușă, și altul un cnut pătrunseră în micul grajd și, peste o clipă, Radu și Costea auziră un nechezat puternic, care le îngheță sângele în vine. Era nechezatul lui Trăsnet.

Flăcăii se dădură la o parte să facă loc și-și puseră capetele în piept, de teamă să nu fie recunoscuți de cal și să-i trădeze, astfel, fără voia lui.

Dar Trăsnet ieși pe ușa grajdului falnic între cei doi slujitori, cu gâtul încordat. Trecu pe lângă ei, părând că nu-i bagă în seamă, deși Radu simți că a tresărit o frântură de clipă, dar s-a stăpânit, înțelegând că se petrece ceva ciudat.

— Ei, îl întrebă Mârza pe Radu, de acesta ce zici, neguțătorule?

— Într-adevăr, recunoscu Radu, într-adevăr pare a fi un cal deosebit. Cât ceri pe el?

Aci, tătarul izbucni într-un râs nestăpânit, la care-i ținură hangul toți slujitorii săi, făcându-l pe Trăsnet să-și întoarcă frumosul său cap cu stea în frunte.

— Ți-l dau de pomană dacă ești în stare să te ții pe spatele lui... nu mai mult, ci cât număr eu până la zece!

— Cum așa?! se prefăcu mirat foarte Radu. Ce fel de neguțătorie poate fi aceasta?

— Este așa cum este! Văzuși ce grajd i-am făcut? De stejar! Ai mai pomenit domnia ta grajd de stejar la un cal? Și știi de ce? Că pe cel dinainte, de brad, l-a spart cu copitele... N-am pomenit cal mai nărăvaș... Și pân-acum nimeni n-a fost în stare să-l călărească... Pe toți i-a trântit și i-a călcat în copite. Acest cal negru îl are pe satan în el, s-o știi de la mine.

— Dar de unde-l aveți? se prefăcu Radu mirat.

— I l-a luat chiar fiul hanului acum un an, în luptă, unui boier moldovean bătrân și neputincios! Pesemne că de aia-l și purta calul... Ori cu el, ori fără el în spate, totuna-i era.

— Ha, ha, ha! se făcu Radu că râde cu poftă. Și acum domnia ta vrei să-mi rupă și mie oasele?

— Așa-i că nu te-ncumeți? Pe doi slujitori de-ai mei i-a lăsat schilozi. Ai putea totuși să-ncerci, dar mai înainte să-ți dau un sfat prietenesc, râse din nou Mârza.

— Care?

— Spune-i prietenului domniei tale să-ți sape și groapa! și geambașul se porni din nou pe râs ca de-o glumă bună.

— Ba iacă asta n-o fac! râse și Radu, că doar n-o să mă lăsați dumneavoastră ne-ngropat. Însă încercarea n-o pot face aci, în curte... sau pe ulițele cetății. Să ieșim pe câmpie... Cu un cal nărăvaș nu se știe niciodată la ce te poți aștepta... și n-aș vrea să mă dea de ziduri.

— Unde poftești! strigă Mârza. Puneți-i șaua! Sfârșitul tot același va fi, ți-o spun eu... Hai la câmpie!

Cei doi slujitori porniră cu frumosul cal înainte, iar după ei tot alaiul. Costea călare, la pas, și ceilalți după cai. Se opriră în fața porții. Radu le făcu semn tătarilor să lase calul slobod. Îl fulgeră cu privirile pe Costea, care-nțelese și luă frâiele celorlalți doi cai. Apoi Radu își făcu o cruce mare și șopti: „Doamne-ajută!“ Își scuipă în palme și le frecă una de alta și făcându-și vânt, fără să pună piciorul în scară, sări pe el ușor, îl bătu pe gât cu dragoste și strigă: „Hai, Trăsnet, flăcăul tatii!... hiii, ca vântul și ca gândul, vorba din basme!“

Și Trăsnet, slobozind un nechezat puternic și pătrunzător, își încordă gâtul și țâșni ca din arc, urmat de Costea cu ceilalți cai, care porniră în goană nebună ca să nu se lase mai prejos.

Tătarii rămaseră încremeniți. Când înțeleseră, în sfârșit, ce se-ntâmplase, călăreții erau prea departe și ar fi fost prea târziu ca să-i mai ajungă cu vreun cal, oricât de iute ar fi fost acela.

*

Când intrară Radu și Costea cu cei patru cai pe poarta castelului din Baia, boierul Lațcu era în pridvor cu Dana, făcând haz de o cloșcă ce scosese boboci de rață și privea mirată la ei.

Pe cal fiind, Radu își scoase cușma cu pană verde și grăi:

— Sărutăm dreapta și bun găsit! Iată, boierule, mă-nclin cu slujba-ndeplinită. Trăsnet este iarăși acasă!

Dana își duse mâna la inimă și se făcu roșie ca macul, iar Lațcu holbă ochii, nevenindu-i să creadă și se repezi la cal, răsfirându-i coama neagră, corb. Apoi îl sărută pe ochi.

Radu sări din șa drept în picioare. Costea descălecă și el, dând caii în grija unui slujitor.

Bătrânul boier veni apoi lângă Radu și-i spuse zâmbind, măcar că nu-i venea:

— Bine că veniși, jupân Radule! Odihnește-te, odihnește-te, dragul meu, ca să prinzi noi puteri, că am a-ți încredința altă treabă voinicească, pe care numai tu o poți duce la îndeplinire.

— Care anume, boierule? întrebă Radu, tremurând și stăpânindu-și cu greu mânia ce începuse să-i clocotească în vine!

— E, făcu Lațcu nepăsător, un gând mai vechi de-al meu, poate năstrușnic, dar care, înfăptuit, i-ar pune în mirare pe toți vânătorii noștri... și chiar pe măria sa Dragoș-Vodă...!

— Dar care, boierule? stărui Radu, bănuind că la ceva ușor nu se putea aștepta.

Lațcu păru că se gândește câteva clipe, apoi spuse alene:

— Iacă m-am cam săturat să tot folosim șoimi la vânătoare... Și m-am gândit că pentru vietăți mai mari, cu blană, foarte nimeriți ar fi vulturii!

Radu tresări puternic și se dădu un pas înapoi:

— Vulturii, măria-ta!?

— Da, ai auzit bine, vulturii am zis, că se găsesc sumedenie în creierii munților noștri... fie vulturi-codalbi, sau zăgani... sau pleșuvi... sau și mai bine pajere... Da, da, să-mi prinzi doi pui de pajeră... și să-i înveți la vânătoare..., că tu te pricepi mai bine decât toți!

— Dar cine-a mai pomenit, măria-ta, vulturi învățați la vânătoare? Șoimii sunt altceva, dar vulturii...?! se uimi Radu.

— Dacă n-a pomenit pân-acu’, o să pomenească de-aici înainte! Mâine, nu; dar poimâine pleci după vulturi... Carpații gem de ei.

Radu își ridică privirile întrebătoare asupra Danei, care-i răspunse din ochi îndurerată. Apoi se răsuci pe călcâie, fără să mai spună o vorba și plecă. Costea îl urmă de îndată și, când fu încredințat că nu-i poate auzi nimeni, îi șopti:

— Acum ai înțeles că vrea să te piardă? Păi când te-ar prinde vulturoaica la cuib, te-ar păli cu aripile și ți-ar scoate ochii cu clonțul. Câți păstori îndrăzneți am văzut eu orbiți de vulturi!

— Pe mine n-o să mă orbească, fii fără grijă! îi răspunse Radu înfuriat.

— Așadar, tot ai de gând să te duci?

— Nu știu încă bine ce-am să fac. Cu Trăsnet ne-a ajutat norocul, istețimea și iuțeala lui. Și-apoi și mie îmi era tare drag calul ăsta și-mi lipsea! Dar ca eu să fiu orbit de vulturi și să rămân milog la curtea lui Lațcu... și-apoi să-și dea fata după cine știe ce fecior de neam, numai fiindcă-i de neam... De! Asta n-o mai pot îndura. Și-atunci...

— Atunci... nu cumva să faci vreo prostie?!

— Am să-ți urmez sfatul, orice s-ar întâmpla!

— Să fugi?

— N-am încotro, frate Costea! Cu timpul am să mă liniștesc... am să uit... cum o vrea Dumnezeu! Dar ca să-și bată Lațcu joc de mine mai departe nu mai vreau cu niciun chip!

*

A treia zi, boierul Lațcu trimise un slujitor să-l cheme pe Radu; dar în locul lui veni starostele de vânători foarte neliniștit:

— Măria ta, jupân Radu nu se află nicăieri!

— Cum așa?! se-ncruntă bătrânul înspăimântător la vedere. N-a lăsat vorbă unde s-a dus?

— Nu, boierule. Aseară, după cină, am mai stat de vorbă puțin și apoi ne-am dus la culcare; ne-am spus: „noapte bună“ ca de obicei și azi m-am gândit, când nu l-am văzut pe nicăieri, că s-o fi dus la pajere, după cum îl auzisem vorbind deunăzi.

— Fără să stea de vorbă cu mine mai înainte?! se răsti Lațcu. Dacă voi nu știți ce-i cu el, să vă spun eu: a fugit! Și de nu mi-l aduceți aci cât mai degrabă viu sau mort, vă spânzur de grinda casei pe toți, ca să fiți pildă și pentru alți nemernici. Haida, cară-te de aci și decât să te întorci fără de Radu, mai bine să te arunci în Bistrița.

— Am înțeles, înalte stăpâne!

— Vezi ce cal lipsește din grajd! Și să puneți câinii de vânătoare pe urmele lui. Ha, ha, ha, râse în silă boierul, asta-i bună, zău așa, câinii învățați de Radu să adulmece vânatul după miros de astă dată or să-l prindă pe el însuși. Mai mare râsul de așa poznă

nemaipomenită. Dar el și-a făcut-o singur. Ce a căutat, va găsi. Du-te!

Andrei, starostele de vânători, și Șandru, ajutorul lui, erau amândoi buni prieteni cu Radu și se găseau în mare zbucium sufletesc: chiar ei să fie trimiși cu cei mai buni vânători și cu câinii după fugar?!

— Ce facem, Andrei, cum o scoatem la capăt cu povestea asta nenorocită? întrebă Șandru.

— N-avem încotro, trebuie să ne facem datoria, trebuie să-l prindem, că altminteri sunt în joc viața noastră, femeile și copiii noștri! Ce putem face alta? Numai să dăm de el! oftă cu grijă Andrei.

— Trebuie să dăm! Cred că Radu o să umble mai mult noaptea, ca să nu dea de bănuit. Ei, noi vom merge fără preget și ziua și noaptea!

— Ușor de vorbit, dar greu de îndeplinit. Păi crezi că te mai poți ține pe picioare, omule, dacă ai să umbli o zi în șir călare? Vai de capul tău! Fără de popas nu se poate. Vorba e încotro s-o pornim după el? Iată, câinii nu-i adulmecă nicio urmă. Nici pomeneală de copite, nicăieri. Să știi că a învelit cu paie și cârpe copitele calului și s-a tot dus! Pas' de-l găsește. Dar stau și mă gândesc că... spre răsărit, la tătari nu s-a putut duce; la miazăzi, în Țara Românească, de asemenea. Nu s-a putut îndrepta decât înapoi spre Maramureș, unde are prieteni!

— Isteț ești, măi Andrei! Așa trebuie să fie, precum zici. Deci, hai să apucăm pe drumul care ne-a adus din Maramureș în Moldova și nu se poate să nu dăm de el sau măcar de urmele lui pe undeva.

În seara următoare, venind dinspre „Câmpul lui Dragoș“, trecu prin satul Boureni un călăreț trudit, plin de praf și sudoare, care i se scurgea pe obraz lăsându-i dâre murdare. Întrebă de casa șoltuzului și ceru a vorbi cu stăpânul, care, când auzi că e căutat de om de la domnie, ieși îndată.

— Bună seara, jupâne șoltuz! grăi călărețul.

— Bine-ai venit, jupâne! răspunse șoltuzul. Cu ce-ți pot fi de folos?

— Iată care-i nevoia ce mă mână la domnia ta: sunt trimis de măria sa Dragoș-Vodă tocmai la Maramureș să caut șoimi pentru vânătoare. Mi-i tare degrabă, dar calul meu, măcar că-i vârtos

precum se vede, a obosit. Ți-l las până mă întorc și te rog a-mi da altul odihnit!

— Apoi dacă-i numai atât, treaba e făcută! grăi șoltuzul. Cai ca ai mei se știe că nu are nimeni în Boureni. Poftim să-ți alegi și umblă sănătos! Să știi, însă, că nu mi-e rușine nici cu calul domniei tale. Da’ acolo-n traista aceea ce se zbate?! întrebă omul cu uimire.

— Ha! râse în silă călărețul. Un biet vătui, care mi-a căzut în mână în drumul meu prin pădure. Îmi prinde bine la drum lung, că n-am timp să mai vânez, în goana mea după șoimi.

— Așa, așa! făcu omul. Măcar că ți-ai luat și arcul și tolba cu săgeți și văd că și securea o ai la spate.

— Ca să fie la orice nevoie, jupâne șoltuz!

— Așa, așa, încuviință din nou șoltuzul. Iacă, poftim alege-ți calul care-ți place și pune-l pe al domniei tale în locu-i!

*

Pe aceleași meleaguri, puțin bătute de oameni în cursul unui an, se ivi la scurtă vreme după trecerea călărețului nostru, un pâlc de oșteni pe cai vânjoși, având cu ei și o haită de câini.

Păreau că sunt în căutarea cuiva: mergeau la pas și asmuțeau câinii încoace și încolo, doar vor adulmeca vreo urmă.

Deodată, unul dintre ei, ce părea a fi căpetenia, tresări la auzul unui nechezat prelung și parcă îndurerat.

— Stați pe loc! strigă el cuprins de fiori. Dacă nu mă înșeală auzul...

Dar n-apucă să-și sfârșească gândul că nechezatul se auzi din nou, de astă dată mai puternic, de parcă ar fi fost înțeles de calul ce voia să le dea de veste că se află prin apropiere.

— Dacă nechezatul ăsta nu-i al lui Fulger, armăsarul lui Radu, eu îmi pun capul pe trunchiul din fața noastră și nu-l mai iau de-acolo! S-o luăm pe poteca din dreapta să vedem unde ne duce! grăi înfierbântat oșteanul de adineauri.

Drumul îi scoase de îndată chiar la intrarea în satul Boureni.

Ceata se opri din nou și așteptă. Și pentru a treia oară se auzi nechezatul puternic al calului.

— Nu mai e nicio îndoială, spuse Sandu. Ai dreptate, Andrei. E Fulger!

Și pâlcul porni grăbit, lăsând în urmă-i un nor de praf.

Ca atrași de-o presimțire se opriră în fața casei șoltuzului.

Andrei se apropie călare de poartă și bătu cu mânerul spadei de trei ori. În aceeași clipă chiar se auzi din nou nechezatul cunoscut și stăpânul casei se ivi de după un nuc rămuros cu tulpina groasă cât doi oameni voinici.

— Bună-vremea, prietene! zise Andrei. Bucuroși de oaspeți?

— Apăi, zâmbi șoltuzul, spre a vă răspunde la această întrebare, va mai întâi să știu ce fel de oameni vor să-mi intre în casă!

— Așa-i! Pe scurt, suntem oșteni de-ai boierului Lațcu și căutăm un fugar!

— Prea bine; vă doresc să-l prindeți cât mai degrabă; dar ce v-a făcut să credeți că l-aș adăposti eu cumva, de v-ați oprit taman la casa mea?!

— Așa-i și asta! Am auzit un nechezat care credem că este al unui vestit armăsar, pe nume Fulger, călărit de fugarul căutat!

— S-ar putea să fie! E adevărat că în grajdul meu se zbuciumă un preafrumos armăsar străin de ai mei; călărețul acestuia însă a plecat de mult!

— Cum așa?

— Calul îi era istovit de drum; omul mi-a spus că-i de la domnie și umblă după șoimi; m-a rugat să-i împrumut alt cal pe care o să mi-l înapoieze la întoarcere. Asta-i toată tărășenia. Și acu, poftiți să vedeți calul!

— Ba, mai bine fii bun, rogu-te și adă-l domnia-ta încoace!

— Păi, tocmai asta e pozna, că nu pot,... nu se lasă,... e cal nărăvaș, care nu știe decât de stăpânu-său! se văită șoltuzul.

— Taman ca frate-său Trăsnet! râse Șandru. Cai de soi, românești! Hai la grajd.

Fulger îi întâmpină cu un nechezat plin de veselie și nu mai avu astâmpăr. Andrei îl bătu pe greabăn cu palma, îi puse căpăstrul ușor și-l scoase afară.

— Prietene, îi grăi Șandru, șoltuzului, îți făgăduim a-ți aduce înapoi calul dumitale. Noi pe acesta îl luăm, vezi că ne cunoaște și ne ascultă ca pe stăpânii lui. Până atunci, primește calul acesta care ne e de prisos... și rămâi cu bine!

— Mergeți sănătoși și să știți că eu vă aștept cu calul meu; văd că nu mă pot împăca bine cu ai domniilor voastre!

— Te mai rugăm un lucru, ca să ne ușurezi sarcina. Știi cumva încotro a apucat-o fugarul ce-l căutăm?

— Dacă mi-o fi grăit adevărul sau m-a amăgit nu pot ști, dar el mi-a spus că l-ar fi trimis măria-sa Dragoș-Vodă tocmai la Maramureș, după șoimi de vânătoare! Așa o fi..., n-o fi așa, Dumnezeu știe! Dar domniile voastre porniți încotro veți crede de cuviință și fiți sănătoși!

Andrei îl privi repede pe Șandru și strigă:

— Văzuși, măi, frate Șandrule, că am cugetat bine? N-avea încotro s-o apuce decât spre Maramureș! Ce mai așteptăm dar? Rămâi sănătos, om bun, și să ne vedem cu bine!

Șoltuzul rămase în pragul porții, alături de calul lăsat de oșteni și urmări pâlcul care stârni din nou un nor alburiu de praf, ce se risipi și se pierdu în zare, până nu se mai văzu nimic.

*

Dimineața era senină și caldă ca o zi de vară timpurie. Călărețul străin înainta anevoie, la pas, pe drumul colțuros de stâncă ce mergea către Maramureș. Se găsea încă în Țara Moldovei. Abia trecuse Bistrița prin vad, când deodată îi ajunse la urechi un zvon îndepărtat de lătrături cunoscute. Inima începu să-i bată cu putere în neștire.

„Au pus câinii pe urmele mele! își zise el. Câinii învățați de mine! Noroc că m-am gândit că se poate întâmpla asta!“

Sări sprinten de pe cal, îl luă de frâu și-l ascunse, priponindu-l în dosul unui desiș de brazi și tufe de ienupăr.

„Așa, grăi mai departe călărețul, vorbind cu sine însuși. Și acum să poftească să mă prindă! Să ne aținem aci, lângă stânca asta învelită în mușchi verde. Dacă vin pe urmele mele, trebuie să treacă pe la mijlocul pajiștei. Să vedem acum dacă câinii mei n-au uitat ce i-am învățat!“

Se ascunse în spatele stâncii la timp. Îndată lătrăturile se auziră aproape și la mijlocul pajiștei se arătară copoii boierului Lațcu, adulmecând cu boturile la pământ. Și-n clipa următoare, ca din senin, țâșni un iepuraș, care o luă la goană prin fața haitei.

Câinii, înnebuniți la vederea vânatului, porniră săgeată după el. Călăreții, care nu avuseseră vreme să vadă după ce aleargă câinii, crezură că aceștia au simțit puternic urma fugarului și se năpustiră călări după ei. Iar fugarul sări în dosul desișului, încălecă și o porni mai departe prin rariștea de brazi. Dar șiretlicul lui fu dibăcit numaidecât. Nu degeaba călăreții ce-l urmăreau fuseseră tovarășii lui de vânătoare.

— Asta-i una de-a lui Radu, îmi pun mâna în foc! spuse Andrei râzând totuși, măcar că fusese păcălit.

— Mă tem și eu; semne că-i prin apropiere!

— Dacă-i așa, după el mai departe!

— Ian stați pe loc și ascultați! strigă Costea. Auziți tropotul unui cal la pas?

Oamenii își ascuțiră urechile și prinseră într-adevăr zgomot de copite bătute rar.

— Nu poate fi decât Radu! spuse Andrei. Într-acolo, degrabă.

Caii vânătorilor erau obișnuiți cu muntele. Călcau ușor, cu capul în jos, alegând pietrele și înaintând cu grijă. Deodată în fața lor se ivi călărețul străin.

— Radule! strigă Șandru, Radule, fratele meu, stai pe loc!

Dar Radu își înfipse cu înverșunare pintenii în burta calului, care se ridică în două picioare, nechezând dureros și se avântă în codru.

În aceeași clipă însă, câinii, care-și recunoscuseră stăpânul, porniră valvârtej, scheunând de bucurie, și-i înconjurară calul cu lătrături vesele, împiedicându-l să meargă mai departe. Atunci Radu sări din șa și o luă la fugă, căutând scăpare printre steiuri și brazi.

Andrei îi striga, punându-și mâinile la gură:

— Radule, avem poruncă să te aducem înapoi viu, sau mort. E-n joc și viața noastră, nu numai a ta. Fii cuminte și stai pe loc! Tu ești unul, iar noi, zece; tot nu poți scăpa din mâinile noastre în cele din urmă, orice ai face!

La aceste vorbe, Radu, cugetând că Andrei are dreptate, se opri, le ieși în față, abia stăpânindu-și lacrimile de ciudă, și le spuse cu obidă:

— Ah, de ce nu s-a deschis în fața mea o genune ca să m-arunc în ea și să sfârșesc odată cu viața asta plină de năpastă!

— Suie-te pe cal și hai, înapoi, Radule! Și nu deznădăjdui! îl îmbărbătă Șandru. Am auzit și eu o vorbă rămasă de la înțelepții bătrâni din vechime: chiar atunci când ți-ai pierdut cea de pe urmă nădejde, tot să nu-ți pierzi nădejdea!

— Hm! râse cu amărăciune Radu, ce puțin se potrivește câteodată vorba cu fapta. Viața le dă pe amândouă peste cap. Aș vrea să-l văd pe înțeleptul care a scornit această vorbă în locu-mi... și să-l întreb; la ce i-ar folosi nădejdea lui cea de pe urmă?!

*

Când Radu intră în curtea boierului Lațcu, între Șandru și Andrei, cu mâinile slobode, ca orice om liber, stăpânul casei îl aștepta tremurând de mânie. Ridică pumnul și voi să-l lase năprasnic asupra tânărului, dar un țipăt de la fereastra de sus îl făcu să se-ntoarcă brusc și să rămână cu brațul în aer. Capul Danei dispăru din fereastră și boierul se stăpâni, amintindu-și deodată că acestui om îi datorește viața fetei sale, ce-i era atât de dragă.

Urlă totuși ca un scos din minți către cei doi staroști de vânători:

— De ce nu l-ați legat?

— La ce să-l legăm, boierule? răspunse Andrei supărat, dacă s-a dat în mâinile noastre de bună voie. Doar n-o să mai fugă!

— N-o să mai fugă, pentru că o să stea la butuc. Acuma chiar, în fața casei, ca să-l vadă toți cei ce vor trece pe-aci și să le fie învățătură de minte!

*

De sărbătorile Paștelui, la casa boierului Lațcu era masă mare. Din nou această petrecere avea să fie cinstită de măria sa Dragoș-Vodă și ai săi.

Dinaintea prânzului începuseră să sosească la curtea Lațcului rădvane trase de câte patru cai, cu boierii poftiți la marea sărbătoare de primăvară.

Și toți boierii și jupânesele ce soseau îl priveau pe Radu pus cu brațele și picioarele în butuc, ca și când n-ar fi văzut nimic, și intrau nepăsători în casă, fără să-ntrebe măcar ce e cu el.

Într-un târziu sosiră și domnul cu ai lui, îndelung așteptați de toată suflarea. Dar iată că, de îndată ce intră pe poarta mare, înaltă și grea de stejar, Dragoș-Vodă dete cu ochii de Radu în butuc și se opri, încruntându-se nemulțumit.

— Ce-i cu Radu în starea aceasta, boier Lațcule? făcu vodă grabnică întrebare boierului, care-i ieșise în întâmpinare.

— A fugit de la casa mea ca un lotru de codri, ca să nu-mi îndeplinească o poruncă și, pentru această mârșavă faptă, l-am osândit precum se vede!

— De când stă astfel?

— Numai de ieri, măria ta!

— Și nu socoți domnia ta că-i prea mult să mai steie și astăzi? Într-o zi de mare sărbătoare creștinească, așa precum este aceasta ce

o prăznuim?

— Și fiul meu de-ar fi greșit astfel, răspunse cu semeție Lațcu, i-aș fi dat aceeași pedeapsă, măria ta, spre a fi pildă de îndreptare și altora.

— Într-o zi de mare sărbătoare, boierule, când toată lumea mănâncă, bea și se veselește, se cade a fi mai îngăduitori, mai iertători cu semenii noștri. Eu nu aș putea să stau tihnit la masa domniei tale, știind pe cineva că zace în butuc ca un tâlhar de drumul mare. Cu atât mai mult, boierule, cu cât acesta este Radu, care, precum bine știm cu toții, a făcut întotdeauna mult pentru casa dumitale, purtându-se mai frumos ca mulți fii adevărați și buni prieteni. Iar dacă a fugit, nu știu, zău, dacă nu a avut și-un pic de dreptate. Socot că m-ai înțeles! mustăci vodă.

— Cum nu se poate mai bine, înalte stăpâne! Să fie dezlegat Radu de îndată! porunci boierul Lațcu.

— Și să poftească, așa, ca întotdeauna, la masa noastră! adăogă vodă, smucindu-și fruntea în sus și pornind spre intrarea în casă.

CAPITOLUL VI

Viața lui Dragoș-Vodă în grea cumpănă

Iscoadele moldovene aduseră știrea că, de astă dată, în fruntea hoardelor tătărești venise însuși hanul lor, Ghirai.

Oștile se ciocniră în Țara de Sus, pe un loc larg dinainte de Dorohoi și bătălia fu mai crâncenă ca niciodată. Hanul nu intrase în luptă, ci privea călare de pe un dâmb, strigându-le alor săi cuvinte de îmbărbătare. Dragoș-Vodă își împărțise oastea în patru cete în cap cu el însuși și cu câte un boier de credință, printre aceștia socotindu-l și pe Balc.

Tătarii, urcați călări pe un deal ușor înclinat, își dădură drumul la vale în urlete ce te înfiorau până în măduva oaselor, prăvălindu-se ca niște bolovani vii asupra moldovenilor, care, văzându-i că vin năprasnic, în clipa potrivită după obiceiul lor, se rupseră în două și-i prinseră pe dușmani ca-ntr-un clește uriaș. Sunau scuturile de loviturile spadelor, dar răsunau și tidvele cotropitorilor sparte de ghioagele moldovene; cele mai multe capete se prăbușeau în țărână, bolborosind cuvinte neînțelese.

— Nu vă lăsați, copii! strigă Dragoș înfierbântat la culme, tăind în dreapta și în stânga cu paloșul său mare și greu.

Dar acela care se întrecuse pe sine însuși și-i lăsase pe toți muți de uimire fu Radu. Fulger, calul său, se lupta aproape tot timpul în două picioare; iar el, mânuind cu agerime două spade, făcuse prăpăd.

Deodată își struni calul și apoi se repezi înainte ca dus de vânt. Boierul Lațcu era în primejdie de moarte. Trei tătari îl înconjuraseră și erau gata să-l doboare, căci bătrânul istovit abia se mai apăra. Și marea mirare a lui Radu era faptul că în preajma lui Lațcu, văzând aceasta, se afla boierul Balc, crezut prieten și care totuși nu se gândea să-i sară în ajutor, așteptând parcă să vadă ce se întâmplă.

O clipă de-ar mai fi trecut, și Lațcu ar fi fost pierdut pentru totdeauna. Dar chiar în clipa aceea se ivi ca din senin Radu, care, din două lovituri numai, isprăvi cu cei trei tătari și îndrăzni să-i strige lui Balc, fără să-i pese de ce va urma:

— Ce-așteptai boierule Balc, de stăteai așa, nepăsător?

Apoi, îndreptându-se spre Lațcu, spuse:

— Hai, stăpâne, ajunge de-astă dată!

Lațcu se lăsă dus ca un copil și de-abia mai putu să îngaime:

— Îți mulțumesc, Radule!

Dar Radu nu mai avea timp să asculte mulțumiri. Văzu cu groază cum hanul Ghirai ridică mâna și din spatele dâmbului se ivește o nouă oaste proaspătă, odihnită, gata de luptă. Și, lăsându-l pe Lațcu la adăpost, porni chiuind ca la nuntă:

— Uiu, iu, iu, pe ei, măi, nu vă lăsați! Aci să le săpăm mormântul!

Îmbărbătați de vitejia fără de seamăn a lui Radu, porniră toți moldovenii cu o îndârjire nemaipomenită. Înspăimântați de înverșunarea neașteptată a acestora și de vederea capetelor ce zburau în toate părțile, tătarii rupseră șirurile și se întoarseră, rupând-o la fugă.

Dar hanul ajunsese să coboare dâmbul și iată că se găsi față în față cu boierul Balc. Ridicară amândoi spadele, le încrucișară, dar nici unul, nici altul nu cuteză să lovească. Ba lui Radu, care-ar fi dorit să-l înfrunte el pe han, i se păru că cei doi vrăjmași schimbă câteva vorbe, își mai ciocnesc spadele de câteva ori și se îndepărtează unul de altul, fără nicio noimă.

„Aci nu e lucru curat!“ își spuse Radu. „Oare Dragoș-Vodă o fi văzut aceasta?“

Dar măria sa nu avea vreme să privească cum se bat ceilalți, că trebuia să le țină piept la doi tătari, care se năpustiseră asupra lui.

Și iată că, la un nou semn al hanului, tătarii, prefăcându-se că fug îngroziți, părăsiră câmpul de bătălie.

Lui Radu i se păru că nici de astă dată nu-i lucru curat și își făgădui să fie cu multă luare-aminte.

*

La întoarcere, boierul Balc căută să se țină mai pe lângă Radu. În apropiere de Baia, când caii lor se găsiră, în sfârșit, alături, Balc îi șopti!

— Să-ți spun drept, jupân Radule, te credeam mai isteț!

— Și ce te face să crezi că te-ai înșelat?

— Te mirai că n-am sărit să-l scap pe boierul Lațcu, primejduindu-mi eu viața mea, pe care o socotesc mai prețioasă decât a lui? Ci eu mă mir de domnia ta că ai sărit să-l scapi!

— De ce?

— Poate că te mai pune din nou la butuc, când i-o veni bine! rânji bătrânul boier.

Radu clătină din cap cu amărăciune și răspunse:

— Toane de bătrân, boierule Balc!

— Hm! își strânse buzele cu dispreț boierul Balc, dând din cap și răsfirându-și barba albă cu degetele-i butucănoase. Păcat că Lațcu nu știe să prețuiască așa cum se cuvine un om ca tine, Radule!

Aci, tânărul oștean izbucni, cuprins de o mare mânie, și spuse cu buzele strânse, în șoaptă:

— Ca să vezi și domnia ta, boierule Balc, pe cine și-a ales vodă mare sfetnic! Ptiu! și Radu scuipă cu scârbă în praful drumului și înverșunat își vărsă năduful mai departe: pe altul mai priceput nu-l găsea, parcă nu mai erau atâția și atâția boieri de seamă, mult mai destoinici decât el.

Balc nu-și mai încăpea în piele de bucurie că Radu rostește asemenea cuvinte despre Dragoș-Vodă și Lațcu. Ar fi voit să spună și el ceva în sprijinul celor rostite de flăcău, dar rămase uimit peste măsură, auzindu-l pe tânărul ostaș că dă viu grai chiar gândurilor sale:

— Păcat că măria ta erai pe atunci prins la tătari; poate altfel s-ar fi făcut lucrurile în țară. E, dar bun e Dumnezeu! oftă Radu, ridicând privirea spre cer.

— Și eu spun despre tine, Radule, că să fi fost tu omul meu, ehei!

Radu nu-i dădu pas să isprăvească și-l întrebă repede:

— Nu, zău, chiar ai dori aceasta, boierule Balc?

— Ehei, răspunse bătrânul surâzător, ți-ar pune Dumnezeu mâna în cap; dar am stat prea mult de vorbă împreună... și să nu dăm de bănuit. Dacă vrei, treci mâine seară pe la mine!

— Hei, aș trece eu, boierule, dar sunt ținut tare strâns de când am fugit. La ce să le spun că vin la curtea măriei tale? Îmi trebuie o pricină!

— Am să te cer eu Lațcului, spunându-i că vreau să te cercetez asupra unor cățelandri de copoi, dacă face să-i păstrez sau nu pentru vânătoare.

— Așa da, că altminteri, să-ți spun drept, mă cam tem, și nu de alta, dar n-aș vrea să mor până nu-i las puțin sânge stăpânului.

Bătând în pinteni de bucurie, bătrânul boier își spuse încântat

de dibăcia lui:

— Al meu e Radu. De-acuma pot păși neabătut pe calea mult dorită.

*

A doua zi se înfățișă la curtea boierului Lațcu un slujitor domnesc, care-i spuse marelui sfetnic că e poftit dimpreună cu Radu la palat.

Încălecară și porniră amândoi deodată. Tot drumul de la el de-acasă până la curtea domnească, Lațcu nu vorbi decât atâta, și asta mai mult ca pentru sine însăși:

— De ce ne-o fi chemat vodă pe-amândoi?

Dragoș-Vodă nu le puse prea mult răbdarea la încercare, că, îndată ce-i văzu pe fereastră, îi întâmpină cu brațele deschise, îi pofti să șadă și le spuse surâzând:

— Iată care-i pricina acestei chemări cu noaptea-n cap! Radu Bradu, destoinic oștean al domniei tale, boier Lațcule, a dovedit multă pricepere și deosebită vitejie în lupta noastră cu tătarii. Aceste alese însușiri ale lui se șade a fi cu cinste răsplătite de către toți și mai vârtos de către domnul țării. De aceea am hotărât să-l fac căpitan de oaste și să-l iau de-aci înainte în slujba mea la palat!

Radu se făcu tot flăcări de fericire. Dar Lațcu, schimbându-se fără rost de pe un picior pe celălalt, grăi nemulțumit:

— Nu e prea tânăr, măria ta?

— La fel de tânăr a fost și când ți l-a adus înapoi pe Trăsnet și ieri, când te-a scăpat de la moarte! Și-apoi, boierule, vitejia n-are vârstă. Eu îi cunosc bine toate isprăvile. E om de nădejde!

*

Dana ședea cu capul aplecat pe gherghef și lucra adâncită în gânduri. Deodată tresări la zgomotul făcut de niște pași ușori, ce n-ar fi dorit să fie auziți.

Când ridică privirea întrebătoare, în fața ei era Radu.

— Mă iartă dacă te turbur din lucru, domniță Dana, dar am venit să-mi iau rămas bun...!

Fata surâse cu tristețe și răspunse:

— Am aflat de slujba cu care te-a cinstit vodă! Căpitan de oaste e ceva, jupân Radule... La mai mare îți urez din tot sufletul.

— Să te-audă Cel de sus! Acum însă, grăi de astă dată Radu cu o neașteptată îndrăzneală și nerăbdare, acum cred că-i pot vorbi tatălui domniei-tale... despre noi doi pe șleau, neted!

— Mi-e teamă! E așa de îndârjit! Mai așteaptă, rogu-te!

— Ba nu, domniță! Trebuie s-o lămurim acum, ca să știu ce-mi rămâne de făcut! Chiar acum mă duc la dânsul!

— Radule, nu, nu încă.

Dar tânărul nu mai răspunse, urcă în grabă scările și pătrunse în odaia bătrânului sfetnic.

— Sărutăm dreapta, cinstite boierule!

Lațcu mormăi ceva ce voia a fi bună ziua. Apoi ridică la el ochii întrebători.

— Am venit să-mi iau rămas bun!

— Mergi sănătos!

— Și mai am a spune ceva, măria ta! Și anume că, după cum bine știi, preacinstita fiică a domniei tale, Dana, îmi este tare dragă și te rog să mi-o dai de soție!

Bătrânul rămase ca trăsnit. Nu se aștepta la o asemenea îndrăzneață cerere. Fu câteva clipe descumpănit; nu știa ce să facă: să se înfurie, sau să se stăpânească? Acum în fața lui era căpitanul de oaste Radu Bradu și nu oșteanul său. Râse cam cu gura altuia și răspunse molcom, batjocoritor:

— Ți-o dau, căpitane...

— Mi-o dai?! țipă fericit Radu.

— Ți-o dau... când ai să-mi aduci inelul de aur cu smaragd de pe mâna lui Dragoș-Vodă!

Radu se-ncruntă de acest joc al bătrânului și grăi:

— Dar cum o să ajung eu vreodată să am acest prețios inel din strămoși al măriei sale Dragoș-Vodă?! Asta e cu neputință!

— La fel ca și Dana să-ți fie soață, căpitane Radule!

*

Casa din Baia, unde trăgea boierul Balc, când treburile ce le avea la domnie îi cereau să fie în cetatea de scaun, nu era prea arătoasă, dar avea în față o grădină mare și bogată, plină cu tot soiul de pomi roditori și flori cu nemiluita. Își alesese într-adins această locuință, pentru că putea să vadă bine de la fereastră pe aceia care-i intrau în curte și mai ales să-i împiedice ușor de-a veni în casă la nevoie, dacă sosirea lor nu era dorită.

Radu găsi poarta deschisă și câinii legați. Nici pomeneală de vreun slujitor, nici în preajma casei, nici la cuhne și nici la grajduri.

— Măi, să fie! se miră Radu, s-ar spune că spre a te păzi bine, trebuie să te lipsești mai întâi de paznici. Boierul Balc nu vrea să vadă și să știe nimeni de venirea mea? Sau pe altcineva vrea el să-l ferească de a fi văzut?! Să fiu cu mare băgare de seamă: aci nu se petrec lucruri curate!

Cât îl năpădiseră aceste gânduri, îi fu destul ca să ajungă la ușa casei ce se deschise ușor, fără a scârțâi, de cum puse mâna pe clanța groasă și grea de fier. Și-n fața lui se ivi surâzător chiar stăpânul casei, boierul Balc, care-i spuse:

— Bine ai venit, căpitane Radule!

— Bună seara, boierule, și bine te-am găsit! Ai și aflat?

— De azi-dimineață până acum? Măcar că ți se cuvenea mai mult după lupta de deunăzi cu tătarii.

Radu dădu din cap cu amărăciune:

— Așa socoteam și eu, boierule! Dar și Dragoș-Vodă, ca și fostul meu stăpân... Au crezut că dacă mă face căpitan de oaste o să mă socotesc în al nouălea cer! He, he, știu eu ce le-ar trebui ăstora, oftă el.

Balc stătu puțin la îndoială: „Oare, cugetă el, ceea ce spune Radu e adevărat, sau se preface?“ Și-l întrebă neted:

— Ascultă, căpitan Radule, mă iartă că sunt nevoit să m-amestec în trebile domniei tale de suflet. Dar cum se potrivește dragostea ce o ai pentru Dana, fiica Lațcului, cu ura ce o arăți pentru tată-său?

Radu își ridică fruntea, îl privi țintă pe Balc și rosti, strâmbându-și buzele într-un rânjet de mânie:

— Află, cinstite boierule, că eu trebuie să-mi iau gândul de la această fată, care, după cum mi-a dat a-nțelege tată-său, nu-i de nasul meu!

— Cum așa?! vroi să afle mai mult Balc.

— Chiar astăzi, după ce vodă m-a făcut căpitan de oaste, am crezut că i-o pot cere pe fie-sa de soție... Știi ce mi-a răspuns? Că mi-o va da atunci când îi voi aduce inelul de pe mâna lui Dragoș-Vodă!

— Ha, ha, râse Balc, adică niciodată. Și-a cam bătut joc de domnia ta, căpitane!

— Ce cam? Și-a bătut joc bine! Asta, după ce m-a trimis în primejdie de moarte să i-l aduc pe Trăsnet și după ce m-a pus la

butuc! Și-ai mai vrea să-i iubesc? strigă Radu înfuriat. M-am acrit de ei și de Dragoș cu bunătatea lui socotită, ca de mere pădurețe, boierule, așa să știi!

Balc nu mai spuse nimic, ci, deschizând ușa grea de stejar, îl pofti pe Radu într-o încăpere mică, unde se mai aflau doi bărbați între două vârste.

După ce se așezară în jilțuri, Balc grăi:

— Iubiții mei oaspeți, dumnealui este bine cunoscutul oștean Radu Bradu, de astăzi căpitan de oaste, totuși un mare nedreptățit atât de către fostul său stăpân, Lațcu, cât și de către acela care se află în fruntea țarii. Eu îl urmăresc demult și mi-am dat seama că dumnealui este omul care ne trebuie!

Radu își stăpâni tresărirea ce-l încercase o clipă și grăi hotărât:

— Așa e, boierule! Dar asta numai dacă mi se va da răsplata ce o merit. Eu, boierule, nu voi bani, ci să m-ajuți să fiu și eu în această țară, dacă socotești că mi se cuvine, ceva mai mult decât un căpitan de oaste!

— Vei fi maimarele căpitanilor de oaste din Moldova! Și ți-o spun că asta numai de mâna ta atârnă!

Radu se ridică, bătu cu pumnul în masă și spuse cu ochii în flăcări!

— Sunt omul măriei tale cu trup și suflet! Poruncește și voi aduce la îndeplinire totul, dacă-mi stă în putință!

— Îți stă, Radule. Dar vreau să știi că nu suntem singuri în această luptă ce o vom purta pentru fericirea țării noastre. Cum ți-ai dat și tu seama, după sfetnicii de taină ce și-i alege, nu Dragoș-Vodă este cel mai potrivit să cârmuiască Moldova...

— Și nici marele său sfetnic Lațcu! adăugă Radu mânios, luându-i cuvântul.

— Precum ai spus. Așa dară, vom căta să-i înlăturăm pe acești doi neisprăviți cât mai degrabă, spre a-i da țării un domn într-adevăr vrednic de ea!

— Și bine ar fi ca acela să fie cine știu eu! făcu Radu, zâmbind către Balc.

— S-ar putea să ți se împlinească dorința, căpitane. După ce tu vei face ce-ți vom cere, iată de cine vom fi întăriți.

Și Balc deschise o ușă tainică, ce nici nu se bănuia a fi în perete, și în odaie intră un tătar, după înfățișare una din căpeteniile oștirii tătărăști.

— Dumnealui – spuse Balc – este trimisul hanului Ghirai, care a primit bucuros să ne ajute, ca să-l ajutăm cândva și noi la nevoie. Și la un loc ascuns, numai de noi știut, așteaptă oastea prietenă semnul nostru!

— De-i așa, nimic nu ne poate întoarce din cale! strigă Radu plin de bucurie. Și gândurile mele vor fi de asemenea îndeplinite. Spuneți ce trebuie să fac, spre a-mi lua din timp toate măsurile?

— După cum am aflat, se pregătește peste câteva zile, o nouă vânătoare, că Dragoș-Vodă e mai mult vânător, decât domnitor! râse batjocoritor Balc, iar toți ceilalți îi ținură hangul. La această vânătoare domnească, știu că lui Dragoș-Vodă îi place a-l avea lângă el – și aci Balc își țuguie buzele iarăși a batjocură – pe marele sfetnic între sfetnici, Lațcu...

— Așa e, boierule! întări Radu.

— Ce-ți cerem noi? Să faci în așa fel la vânătoare, ca să-i răzlețești pe cei doi buni prieteni de ceata celorlalți vânători... să-i îndepărtezi, să-i atragi către un loc de prăpastie, iar noi ne vom ivi la timp potrivit, spre a le face vânt în adâncul genunii... și Dumnezeu să-i ierte!

— Amin! glăsui Radu râzând. Ce-mi cereți este cât se poate de ușor. Dar mai întâi să știm codrii pe unde se va face vânătoarea, să ne gândim bine ce locuri sunt mai prielnice pentru buna aducere la îndeplinire a planului nostru, că de vom da greș cumva, moartea ni s-a tras tuturor!

— Tânăr ești, Radule, dar ai grăit cu înțelepciunea unui bătrân!

Tânărul căpitan tăcu câteva clipe, parcă furat de gânduri. Balc îl întrebă îngrijorat:

— De ce-ai rămas așa?

— Mă gândesc – spuse Radu rar – dacă n-ar fi bine să-i ajutăm pe cei doi să pășească în genune, dându-le ghes cu două săgeți bine țintite din depărtare...

— Să ne mai gândim... și-om vedea care va rămâne ultima hotărâre!

*

Munții răsunau de buciume și sunete prelungi și tremurătoare de corn. Bătăiașii goneau vânatul înspăimântat către poiana luminoasă înconjurată de fagi, cu coroanele larg desfăcute și umbroase. În partea dinspre apus se aținteau trei vânători: doi, în

puterea vârstei, bine legați, iar al treilea, tânăr și subțire. Aceștia erau Dragoș-Vodă, marele sfetnic Lațcu și căpitanul Radu. Pe lângă ei se tot învârteau boierul Balc și încă vreo trei boiernași, care luau parte pentru întâia oară la o vânătoare domnească, aceasta în urma rugăminții călduroase a lui Balc către Dragoș-Vodă.

Dar puțin mai sus, într-o peșteră ascunsă de o perdea deasă de brazi, aștepta o oaste pregătită de boierul Balc, să iasă când o auzi trei sunete scurte de corn. Făcuse aceasta, după ce se sfătuise îndelung cu Radu, cu tătarul trimis de han și cu prietenii săi, dușmani de moarte voievodului Moldovei.

Radu îi spusese că nu e bine ca oastea, ce urma să desăvârșească cele începute de ei, să fie adăpostită în pădure, la vederea oricui. Așa, în gura peșterii, nu se uita nimeni, și oștenii puteau să aștepte nestingheriți semnul hotărât.

Iată însă că, îndată după intrarea în peșteră a oștenilor lui Balc, deasupra stâncii de la intrare se iviră ca prin farmec, din necunoscut, vreo zece bărbați tot unul și unul, înarmați până-n dinți și fiecare purtând câte un brad în brațe.

În poiană, Dragoș-Vodă dete semnul de începere al vânătorii, săgetând primul căprior ce-i trecu pe dinainte. Domnul se aplecă să vadă mai bine de câți ani este după cornițe, când deodată boierul Balc puse cornul la gură, sună scurt de trei ori, apoi se repezi cu spada scoasă la vodă, iar slujitorii ce-l însoțeau porniră de asemenea cu spadele asupra lui Dragoș-Vodă și a lui Lațcu. Dar în aceeași frântură de clipa, Radu, ducându-și degetele la gură, scoase un șuierat înfiorător și cu palele în amândouă mâinile se ridică pe cal în picioare; sărind pe deasupra lui Vodă, căzu drept în fața lui Balc, căruia îi reteză capul dintr-o lovitură, iar calul acestuia, nechezând înspăimântat, pomi în goană cu călărețul descăpățânat, bălăbăninduse în șa.

Apoi, Radu îl îmbrânci pe Dragoș-Vodă într-o tufă și sări în apărarea lui Lațcu. Din două lovituri isprăvi cu ceilalți patru oșteni dușmani.

Toate acestea se petrecuseră fulgerător, așa încât, atunci când sosi oastea lui Dragoș, ce era ascunsă în brădet, treaba se terminase.

Dragoș-Vodă veni râzând spre Radu și-l îmbrățișă cu dragoste:

— Dar cum se face, căpitan Radule, că oastea lui Balc, despre care mi-ai spus, nu s-a arătat la al treilea sunet de corn?

— Se află prinsă ca-n oală. Am avut eu grijă să pun la gura

peșterii zece vânători de-ai mei, care i-au astupat cu trunchiuri de brazi și au înțepat cu sulițele pe cei ce-au îndrăznit să iasă. Acum ești încredințat, măria ta, ce urmărea jivina aceea spurcată de Balc, pe care iată-l prăbușit mai încolo cu gâtul tăiat, păscând iarbă verde? L-ai văzut cum se năpustise asupra măriei tale? El credea că în aceeași clipă am să sar și eu să-ți iau viața, așa după cum ne înțeleseserăm!

Domnul, cu ochii scăldați în lacrimi, îl îmbrățișă din nou pe Radu și-l strânse cu putere, sărutându-l pe amândoi obrajii și spunându-i:

— Radule, fratele meu, cum să-ți mulțămesc că mi-ai scăpat viața? De nu erai tu, acum mă aflam eu în locul lui Balc.

Radu zâmbi fericit și răspunse cu sfială:

— Slăvite doamne, oare vorbele ce mi le-ai rostit, făcându-mi marea cinste de a-mi spune „frate“ și faptul că l-am păstrat țării în viață pe voievodul său nu e destulă răsplată?

— Nu, Radule, grăi vodă cu tărie, nu! Se cade a-ți răsplăti și în altfel marea ta dragoste și credință!

Și vodă își privi spada, apoi cordonul cu cataramă de aur, junghiul vânătoresc cu plasele de aur încrustate cu pietre scumpe. Dădu din cap, spunându-și sieși: „Nu!“ Deodată își trase din deget inelul de aur cu smaragd și, întinzându-l lui Radu, îi spuse:

— Iată, mult iubitul meu, căpitan Radule, îți dăruiesc această podoabă de mare preț ce o am, după cum bine știi, de la preavestitul împărat Ioniță al românilor și bulgarilor, și să-l porți sănătos, să-ți aducă norocul dorit și să te străduiești prin vitejia ta a-l merita toată viața ce-ți stă înainte!

Un freamăt de glasuri ce-l întrecea pe acela al frunzelor din codru se auzi în poiana înțesată de vânători. Boierul Lațcu holbase ochii cât cepele și nu-i venea să creadă ce vede. Iar Radu își scutură capul, își plimbă mâna peste fața-i lac de sudoare, se ciupi de degete și se încredință în cele din urmă că totuși nu visează. Apoi întrebă, adânc uimit:

— Mărite doamne, nu e prea mult? Acest inel, purtat până acum numai de oameni încoronați, să fie pus în degetul unui oștean ca mine, fie el și căpitan de oaste?

— Radule, îl mustră Dragoș-Vodă, vrei să mă superi acum? Dacă nu erai tu, acest inel își pierdea orice preț pentru mine. Așa, el este acum al aceluia ce a scăpat viața unui cap încoronat. Și e mult! Primește-l dară cu aceeași dragoste cu care eu ți-l dăruiesc!

Radu își întinse mâna dreaptă către vodă, iar ochii și-i ațintì pătrunzători asupra boierului Lațcu, care rămăsese ca prostit! Vodă îi puse lui Radu inelul în deget, apoi vru să-l îmbrățișeze pentru a treia oară, dar tânărul căpitan se lăsă în genunchi și, prinzându-i dreapta domnului, i-o sărută cu adâncă recunoștință și evlavie. Apoi se întoarse la locu-i, puțin întristat.

— Se pare că nu ești prea bucuros de darul ce ți-am făcut, Radule? băgă de seamă vodă.

Privindu-l descumpănit, căpitanul răspunse răspicat:

— Așa este, doamne, nu sunt prea bucuros; dar alta e pricina, decât aceea ce-o crede măria ta!

— Doresc să aflu neîntârziat această pricină!

Radu îl privi din nou pe boierul Lațcu, care-i făcu un semn tainic cu mâna. Dragoș-Vodă, deși se uita drept înainte, văzu semnul cu coada ochiului și, încruntându-se puțin, grăi:

— Aci este ceva la mijloc. Vreau să nu mi se ascundă nimic, dar nimic. Ai înțeles, căpitan Radule?

— Ascult și mă supun, slăvite doamne! răspunse oftând tânărul. Iată pricina pentru care nu m-am putut bucura de acest neprețuit dar, așa după cum am simțit eu într-adevăr și după cum s-ar fi cuvenit! Sunt câțiva ani bunișori de când mă aflu în slujba boierului Lațcu. Și lumina vieții mele aspre de oștean a fost în tot acest timp preacinstita și frumoasa fiică a marelui sfetnic. Am cătat a-i sluji stăpânului meu cu toată dragostea și credința, neprecupețindu-mi viața chiar.

— Le știm toate acestea! îl întrerupse Dragoș-Vodă.

— Păstrând această dragoste fără de prihană în sufletul meu, am visat și eu, ca orice tânăr, la aleasa inimii mele și, după multe chinuri și îndoieli, abia când măria ta m-ai investit căpitan de oaste, am cutezat a i-o cere pe jupânița Dana de soție.

— Și?

— Și boierul Lațcu mi-a răspuns răspicat că o să mi-o dea când îi voi aduce inelul ce împodobește mâna măriei tale, prea înălțate, doamne; adică, precât socoteam eu pe atunci, niciodată! Cum aș fi putut cuteza eu să cred și cum s-ar fi putut vreodată ca acest inel să fie în mâna mea... să fie al meu, și eu să-l duc boierului Lațcu?

Domnul își ridică sprâncenele cu adâncă mirare și se uită întrebător la Lațcu, nevenindu-i să creadă cele auzite. Dar acesta își plecă ochii și nu îndrăzni să-i înfrunte privirile.

Dragoș-Vodă râse către Radu și-i grăi cu blândețe:

— Iată, căpitan Radule, că în viață ne putem aștepta și la lucruri neașteptate totuși.

— Așa-i, strălucite stăpâne! Și acum, iată de ce bucuria mi-a fost pe jumătate, că... nu mă prea îndur să-i dau inelul acesta de două ori prețios și scump pentru mine: că a fost purtat de împărații Asănești și apoi de măria ta. Mă găsesc în grea cumpănă și nu știu cum s-o scot la capăt, numai să pot păstra inelul ce mi l-a dăruit domnul meu.

Un freamăt de neliniște se ridică din mijlocul vânătorilor. Dragoș-Vodă ridică mâna și spuse:

— Bănuiesc din ce pricină se lasă greu boierul nostru Lațcu, dar aci eu nu mai am nicio putere. Părintele este liber să hotărască, în deplină înțelegere cu fiica-sa, care va fi cinstita mea fină. Dar eu socotesc că inelul ce ți-am dăruit, căpitan Radule, nu-i de ajuns, întrucât el, nefiind un inel fermecat din basme, nici nu te poate face nevăzut, nici bogăție la poruncă nu-ți poate aduce! Acum, boierul Lațcu este legat de tine prin făgăduiala ce ți-a făcut, de-i vei aduce inelul. Îl văd că încă șade pe gânduri și-l ghicesc. Și ca să-ți răsplătesc cum se cuvine vitejia și credința de care ai dat dovadă, să știi că de azi înainte ești căpetenia căpitanilor de oști ale Moldovei și te socotesc mâna mea dreaptă!

Proaspătul căpitan căzu în genunchi dinaintea domnului și-i sărută din nou mâna. Domnul îl ridică și-l îmbrățișă, sărutându-l pe amândoi obrajii.

Apoi, privindu-l pe Lațcu cu adânc înțeles, îi grăi:

— Domnia ta, boier Lațcule, nu ai nimica de spus în această fericită împrejurare?

Lațcu zâmbi și răspunse grăbit:

— Ba da, măria-ta! Inelul ce mi se cuvine i-l dăruiesc marelui căpitan Radu Bradu ca dar de nuntă din partea mea! Și luându-l de braț pe Radu, îi grăi cu nespusă blândețe: Hai, ginere, că Dana ne-o fi așteptând cu sufletul la gură!

Radu îi sărută dreapta apăsat și-i răspunse fericit:

— Hai, tată socrule! Tot pe voia domniei tale a fost, că iată, la nuntă voi veni călare pe Fulger, dar nu ca vornicel, ci ca cinstit mire!